

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN YENİ İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ VE PROGRAMI UYGULAMA YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ

Zeki NACAKCI*

Özet

Bu araştırmayla, MEB'nın 2007- 2008 Eğitim – Öğretim yılından itibaren uygulamaya koyduğu yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yeni “İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı”nı uygulayan müzik öğretmenlerinin ders işleme yöntemlerinin tespit edilmesi, müzik öğretmenlerinin yeni program ve kitaplar hakkındaki olumlu ya da olumsuz düşüncelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, İç Anadolu, Karadeniz, Akdeniz, Ege, Marmara ve Doğu Anadolu bölgelerinde görev yapan 70 müzik öğretmenine “Yapılandırılmış Görüşme formu ve Anket” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, Öğretmenlerin yeni yaklaşımlara dayalı aktif öğrenme yöntemlerini yeterince kullanmadıklarını, programı öğretmen merkezli bildik yöntemlerle uyguladıkları, bu tür ders işleme biçimlerini kendilerine ders işleme modeli olarak benimsedikleri söylenebilir. Araştırmada ayrıca programın daha etkili ve verimli uygulanmasına yönelik saptamalarda da bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Müzik Dersi, program, yöntemler

Bilgi ve teknolojinin hızla değişerek ve gelişerek önem kazandığı günümüzde toplumların farklılaşan ihtiyaçları, hemen her alanda çeşitlilik göstermekte, yeni uygulamaları da beraberinde getirmektedir. Özellikle son yıllarda her alanda daha nitelikli ve değişime ayak uydurabilecek etkili bireylere ihtiyaç duyulması, bireylerin yetiştirilmesi ve topluma kazandırılmasından sorumlu olan eğitim modellerinin, çağın gereklerine göre yenilenmesini zorunlu kılmıştır. Buna göre sanayi toplumunun ihtiyaçları çerçevesinde yapılan eğitim sistemleri, gelişen bilgi toplumunun rekabetçi yapısını ve beklentilerini karşılayamamıştır. Bu nedenle, Geleceğin dünyasına yön verecek bireyleri yetiştirmek için, Uzak Doğu, Kuzey Amerika ve Avrupa Birliği ülkeleri eğitimde program yenileme çalışmaları içerisine girmişlerdir.

Bu bağlamda, ülkemizin de, toplumun beklentileri ve hazır oluş düzeyleri doğrultusunda bilişim çağına ayak uydurabilmek için eğitimde gerekli görülen yenilemeleri gerçekleştirmesi kaçınılmazdır.

Dünyada ve ülkemizde eğitim alanında yaşanan bu son gelişmelere Millî Eğitim Bakanlığı da kayıtsız kalmamış, eğitim – öğretim sürecini daha aktif ve çağdaş bir yapıya kavuşturmak amacıyla, yapılandırmacı yaklaşımı temel alan ilköğretim öğretim programı çalışmalarına başlamıştır. Bu amaçla, 2004 – 2005 eğitim - öğretim

* Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fak., Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

yılında pilot bölgelerde 4 derste (mihver derslerde) uygulamaya konulan yeni programın müzik eğitimi boyutu 2007 – 2008 Eğitim – Öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır.

Türk milli eğitim sisteminin içinde bulunduğu bu yenileşme hareketlerinin genel müzik eğitimi sürecine katkı sağlaması beklenmektedir. Bu geçiş döneminde yeni “*İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı*”nın olumlu veya olumsuz yönleri, programın uygulanma süreci, uygulanma koşulları vb. alanlarda eğitim bilimcileri ve eğitimcilerin yapacakları çalışmalar bu süreci destekleyip arttıracaktır.

Tüm bu belirtilenlerin doğrultusunda hazırlanan bu çalışma, MEB’nin 2007-2008 Eğitim – Öğretim yılından itibaren uygulamaya koyduğu yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yeni programı uygulayan müzik öğretmenlerinin, programı ne ölçüde özüne ve ders işleme yöntemlerine göre uygulayıp uygulamadığının belirlenmesi, yeni program ve çalışma kitabı hakkındaki öğretmen görüşlerinin saptanması bakımından programın gelecek öğretim yıllarındaki başarısını etkilemesi yönünde yararlı olabilecektir.

Araştırmanın Amaçları

Bu araştırmayla,

- MEB’nin 2007- 2008 Eğitim – Öğretim yılından itibaren uygulamaya koyduğu yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yeni “*İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı*”nı uygulayan müzik öğretmenlerinin uygulayageldikleri ders işleme yöntemlerinin tespit edilmesi,
- Müzik öğretmenlerinin yeni program ve kitaplar hakkındaki olumlu ya da olumsuz düşüncelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada, Müzik öğretmenlerinin yeni program hakkındaki görüşleri ve ders işleme yöntemlerini saptamaya yönelik betimsel araştırma yöntemi uygulanmış ve nitel araştırma tekniklerinden yararlanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İç Anadolu, Karadeniz, Akdeniz, Ege, Marmara ve Doğu Anadolu bölgelerinde görev yapan 70 müzik öğretmeni oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Müzik öğretmenlerinin ilköğretim dersinde uygulayageldikleri ders işleme yöntemlerini tespit etmek amacıyla, araştırmacı tarafından 70 müzik öğretmenine “Yapılandırılmış Görüşme formu” ve “Anket” uygulanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler hazırlanan form üzerine kaydedilmiştir.

Görüşme, belirlenen amaç çerçevesinin dışına çıkılmaması ve bu amaçla hangi verilerin toplanacağıın belirlenip sınırlandırılması gereğiyle tam yapılandırılmış olarak planlanmıştır. Görüşme formu, müzik öğretmenlerinin müzik dersinde uyguladıkları yöntem ve teknikler, kullandıkları araç-gereç ve materyaller, derse hazırlık süreçleri vb. nitel verileri toplamaya yönelik 10 görüşme sorusu ve 10 anket sorusundan oluşmuştur. Araştırma sorularının geliştirilmesi aşamasında, soruların objektif özellikleri taşıması, anlaşılabilir ve uygulanabilir olması gibi temel ölçütlere dikkat

edilmiştir. Hazırlanan görüşme sorularının kapsam geçerliliği, müzik eğitimi ve eğitim bilimleri alanlarında uzman kişilerin görüşleri alınarak sağlanmıştır. Anket sorularının 12 madde ile pilot uygulaması yapılmış, ölçekten madde korelasyon değeri .30' un altında olanlar çıkarılmıştır. Yapılan faktör analizinde ölçeğin toplam varyansın %58' ini açıkladığı görülmüştür. Geliştirilen ölçek 10 maddelik 5 dereceli Likert tipi anket sorusundan meydana gelmektedir.

Verilerin Çözümlemesi

Yapılandırılmış görüşme formunun uygulanmasından elde edilen nitel verileri çözümlemek için içerik analizi yapılmıştır. Analiz neticesi ve anket sorularından elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Science) paket programında çözümlenmiştir. İstatistiksel anlamlılık için 0,05 anlamlılık düzeyi seçilmiştir. Bulguların istatistiksel olarak ifade edilmesinde, frekans (f), yüzde (%), ve aritmetik ortalama (\bar{X}) kullanılmıştır. "Ölçekte kullanılan olumlu ve olumsuz önermelerin yorumlanmasında, aritmetik ortalama ve tablo 1' de gösterilen puan aralıkları esas alınmıştır"(Köklü vd.,2006,17-20). Öğretmen görüşlerindeki farklılıkları belirlemek için student t testi istatistiksel modellerinden yararlanılmıştır. Ölçekte kullanılan 1, 4, 5, 6, 8 ve 9. önermeler olumsuz diğerleri olumlu olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. Ölçeğe ilişkin cevap seçeneklerinin puan aralıkları

Olumlu sorular	Cevap seçenekleri	Olumsuz sorular
1,00 – 1,79	Hiç katılmıyorum	4,20 – 5,00
1,80 – 2,59	Çok az katılıyorum	3,40 – 4,19
2,60 – 3,39	Kısmen katılıyorum	2,60 – 3,39
3,40 – 4,19	Büyük ölçüde katılıyorum	1,80 – 2,59
4,20 – 5,00	Tamamen katılıyorum	1,00 – 1,79

Bulgular ve Yorumlar

Toplanan verilerden elde edilen bulgular, önce tablo olarak sunulmuş sonra sözel olarak istatistiksel bir dille ifade edildikten sonra yorumlanmıştır.

Tablo 2. Müzik Öğretmenlerinin İlköğretim Müzik Programına İlişkin Anket Görüşlerinin Frekans, Yüzde ve Aritmetik Ortalama Dağılımları

Önermeler	Tamamen katılıyorum		Büyük Ölç. katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum		x
	f	%	f	%	f	%	F	%	F	%	
1- Öğrenciler, derslerde sıkılıyorlar.	3	4,3	21	30	24	34,3	4	5,7	18	25,7	3,18
2- Ders işleme yöntemimin, yeni programda da öğrencilerin öğrenme seviyelerini geliştirmede oldukça etkili olduğunu düşünüyorum.	13	18,6	24	34,3	23	32,9	7	10	3	4,3	3,52
3- Yeni programda sınıflar kalabalık olsa da dersin uygulanmasında öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alınabilir.	3	4,3	11	15,7	17	24,3	22	31,4	17	24,3	2,44

4- Öğrenciler üzerinde geçerli ve etkin bir ölçme değerlendirme yapılabildiğini düşünmüyorum.	8	11,4	32	45,7	20	28,6	3	4,3	7	10	2,55
5- Öğrenciler soru sormaya çekiniyorlar.	1	1,4	7	10	16	22,9	14	20	32	45,7	3,98
6- Ölçme değerlendirme, öğrenci yönlendirme vb. alanlarda öğrenci ürün dosyalarından tam anlamı ile yararlanılmıyor.	19	27,1	21	30	25	35,7	5	7,1	0	0	2,22
7- Yeni programın yararlı olabilmesi için öğretmenlerin hizmet içi eğitime alınması gereklidir.	26	37,1	14	20	9	12,9	6	8,6	15	21,4	3,42
8- Öğrenciler etkinlikleri öğretmeni merkeze almadan gerçekleştiremiyorlar.	19	27,1	20	28,6	16	22,9	6	8,6	9	12,9	2,51
9- Öğrenciler kendi öğrenme süreçlerine etki edip sorumluluk almıyorlar.	16	22,9	20	28,6	21	30	11	15,7	2	2,9	2,47
10- Öğrenciler derslerde geçmiş birikimleri veya diğer derslerle bağ kurup yorum yapıyorlar.	4	5,7	12	17,1	18	25,7	19	27,1	17	24,3	2,53

Olumlu Dereceleme: 1,00 – 1,79 => Hiç Katılmıyorum / 1,80 – 2,59 => Çok az Katılıyorum / 2,60 – 3,39
=> Kısmen Katılıyorum / 3,40 – 4,19 => Büyük ölçüde Katılıyorum / 4,20 – 5,00 => Tamamen Katılıyorum

Tablo 2 incelendiğinde;

1. “Öğrenciler, derslerde sıkılıyorlar.” önermesine, öğretmenlerin % 34,3’ü kısmen katıldıklarını, % 30’ u büyük ölçüde katıldıklarını, % 25,7’ si hiç katılmadıklarını, % 5,7’ si çok az katıldıklarını, % 4,3’ü tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye ilişkin genel ortalama 3,18 (kısmen katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu genel ortalamaya göre öğretmenler öğrencilerin müzik derslerinde kısmen sıkıldıklarını düşündükleri söylenebilir.

2. “Ders işleme yönteminin, yeni programda da öğrencilerin öğrenme sevelerini geliştirmede oldukça etkili olduğunu düşünüyorum.” önermesine, öğretmenlerin % 34,3’ü büyük ölçüde katıldıklarını, % 18,6’sı tamamen katıldıklarını, % 32,9’u kısmen katıldıklarını, % 10’u çok az katıldıklarını, % 4,3’ü hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye ilişkin genel ortalama 3,52 (büyük ölçüde katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu genel ortalamaya göre öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yeni programda ders işleme yöntemlerinin yeterli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

3. “Yeni programda sınıflar kalabalık olsa da dersin uygulanmasında öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alınabilir.” önermesine, öğretmenlerin % 31,4’ü çok az katıldıklarını, % 24,3’ü hiç katılmadıklarını, % 24,3’ü kısmen katıldıklarını, % 15,7’si büyük ölçüde katıldıklarını, % 4,3’ü tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye ilişkin genel ortalama 2,44 (çok az katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu genel ortalamaya göre öğretmenlerin, program ne tür bir yenilik getirirse getirsin kalabalık sınıflarda bireysel farklılıkların dikkate alınmasının çok zor olduğu düşüncesinde oldukları söylenebilir.

4. “Öğrenciler üzerinde geçerli ve etkin bir ölçme değerlendirme yapılabildiğini düşünmüyorum.” önermesine, öğretmenlerin % 45,7’si büyük ölçüde katıldıklarını, %

28,6' sı kısmen katıldıklarını, % 11,4'ü tamamen katıldıklarını, % 10'u hiç katılmadıklarını, % 4,3'ü çok az katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye ilişkin genel ortalama 2,55 (büyük ölçüde katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu genel ortalamaya göre öğretmenlerin etkin bir ölçme değerlendirme yapılmadığı görüşünde birleştikleri söylenebilir.

5. "*Öğrenciler soru sormaya çekiniyorlar.*" % 45,7' si hiç katılmadıklarını, % 22,9'u kısmen katıldıklarını, % 20' si çok az katıldıklarını, % 10' u büyük ölçüde katıldıklarını, % 1,4'ü tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye ilişkin genel ortalama 3,98 (çok az katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu genel ortalamaya göre öğretmenlerin, öğrencilerin müzik derslerinde soru sormaya çekinmediklerini düşündükleri söylenebilir.

6. "*Ölçme değerlendirme, öğrenci yönlendirme vb. alanlarda öğrenci ürün dosyalarından tam anlamı ile yararlanılmıyor.*" önermesine, öğretmenlerin % 35,7'si kısmen katıldıklarını, % 30'u büyük ölçüde katıldıklarını, % 27,1'i tamamen katıldıklarını, % 7,1'i çok az katıldıklarını, % 0'ı hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye ilişkin genel ortalama 2,22 (büyük ölçüde katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu genel ortalamaya göre öğretmenlerin, öğrenci ürün dosyalarından öğrencileri değerlendirme ve ilgili alanlara yönlendirmede yeterince yararlanılmadığı düşüncesinde oldukları söylenebilir.

7. "*Yeni programın yararlı olabilmesi için öğretmenlerin hizmet içi eğitime alınması gereklidir.*" önermesine, öğretmenlerin % 37,1'i tamamen katıldıklarını, % 21,4'ü hiç katılmadıklarını, % 20'si büyük ölçüde katıldıklarını, % 12,9'u kısmen katıldıklarını, % 8,6'sı çok az katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye ilişkin genel ortalama 3,42 (büyük ölçüde katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu genel ortalamaya göre öğretmenlerin, yeni programın yararlı olabilmesi için hizmet içi eğitimin gerekliliği görüşünde birleştikleri söylenebilir.

8. "*Öğrenciler etkinlikleri, öğretmeni merkeze almadan gerçekleştiremiyorlar.*" önermesine, öğretmenlerin % 28,6'sı büyük ölçüde katıldıklarını, % 27,1'i tamamen katıldıklarını, % 22,9'u kısmen katıldıklarını, % 12,9'u hiç katılmadıklarını, % 8,6'sı çok az katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye ilişkin genel ortalama 2,51 (büyük ölçüde katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu genel ortalamaya göre öğretmenlerin, öğrencilerin ders etkinliklerini öğretmeni merkeze almadan gerçekleştiremedikleri görüşünde oldukları söylenebilir.

9. "*Öğrenciler kendi öğrenme süreçlerine etki edip sorumluluk almıyorlar.*" önermesine, öğretmenlerin % 30'u kısmen katıldıklarını, % 28,6'sı büyük ölçüde katıldıklarını, % 22,9'u tamamen katıldıklarını, % 15,7'si çok az katıldıklarını, % 2,9'u hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye ilişkin genel ortalama 2,47 (büyük ölçüde katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu genel ortalamaya göre öğretmenlerin, yapılandırıcı yaklaşımın gereği olan öğrenme sürecine etki ederek sorumluluk alma duygusunun öğrenciler tarafından yeterince uygulanmadığı görüşünde oldukları söylenebilir.

10. "*Öğrenciler derslerde geçmiş birikimleri veya diğer derslerle bağ kurup yorum yapabiliyor.*" önermesine, öğretmenlerin % 27,1'i çok az katıldıklarını, % 25,7'si kısmen katıldıklarını, % 24,3'ü hiç katılmadıklarını, % 17,1'i büyük ölçüde katıldıklarını, % 5,7'si tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu önermeye ilişkin genel ortalama 2,53 (çok az katılıyorum) düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu genel ortalamaya göre öğretmenlerin, yapılandırıcı yaklaşımın önemli bir boyutu olan geçmiş birikimleri veya diğer derslerle bağ kurup yorum yapabilme yetisinin öğrenciler tarafından yeterince uygulanmadığı görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 3. Müzik Öğretmenlerinin Uygulanagelen Ders İşleme Yöntemleri ve Yeni İlköğretim Müzik Programına İlişkin Görüşlerinin Frekans Yüzde Dağılımı

Görüşme Boyutları	Öğretmen Görüşleri	Kod	F	%	
1. Araç - gereç kullanma	Blok flüt ve org	1	32	46	
	Cd-kaset	2	19	27	
	Ritim çalgıları	3	14	20	
	Bağlama	4	7	10	
	Gitar	5	5	7	
	Tepegöz	6	3	4	
2.Yöntem ve tekniklerden yararlanma	Düz anlatım	1	42	60	
	Gösterip Yaptırma	3	30	43	57
	Uygulama ve yaptırma	3	10	14	
	Kulaktan öğretim	4	28	40	53
	Dinletme	4	9	13	
	Soru - cevap	2	37	52	
	Drama	5	4	6	
Tartışma-Beyin Fırtınası	6	3	4		
3. Materyal hazırlama	Hayır-Hazırlamıyorum	1	42	60	
	Cd-Vcd ve kaset	2	13	19	
	Ritim çalgıları	3	7	10	
	Görsel resimler	4	5	7	
	Nota kartları	5	2	3	
	Oyun Materyalleri	6	1	1	
4. Yaratıcı fikirlerden yararlanma	Hayır-Faydalanmıyoruz	1	29	41	
	Çok az	2	11	16	
	Materyal oluşturma	3	9	13	
	Etkinlikler	4	5	7	13
	Proje ödevleri	4	4	6	
	Ritim ve ezgi yaratmada	5	7	10	
Fikir üretemiyorlar	6	5	7		
5. Bireysel farklılıklar	Dikkate almıyoruz	1	34	49	55
	Sınıflar kalabalık alamıyoruz	1	4	6	
	Yetenekli ve çalgı çalanlar	2	17	24	
	Birebir çalışma ile	3	8	11	
	Grup çalışmaları	4	4	6	
	Farklı öğretim teknikleri uyguluyoruz	5	3	4	
6. Eğitimdeki gelişmeler	İlgilenmiyoruz	1	54	77	
	Arasına İnternet veya iletişim araçları	2	9	13	
	Hizmet içi seminer	3	7	10	
7. Oturma düzeni	Hayır değiştirmiyoruz	1	56	80	
	Arasına tek kişi ile	2	9	13	
	Bazen grup çalışmalarında	3	5	7	

8. Öğrenme-Öğretme Stratejileri	Bilmiyorum- Takip etmiyorum	1	37	53	
	Drama	4	5	7	17
	Yaparak-yaşayarak öğrenme	4	3	4	
	Oyunlaştırma	4	2	3	
	Örnekleme	4	2	3	
	İşbirlikçi Öğretim	3	5	7	13
	Grupla tartışma	3	4	6	
	Öğrenme stratejileri	2	7	10	
	Problem çözme	5	4	6	7
Beyin fırtınası	5	1	1		
9. Çalışma Kitabı hakkında	Ders kitabının olmaması büyük eksiklik	1	53	76	
	Farklı şarkı ve ezgiler olmalı,	2	36	51	67
	Güncel şarkılar olmalı	2	11	16	
	Nota yazılırken zaman kaybediliyor	3	11	16	33
	Etkinliklere zaman yetersiz	3	12	17	
	Çalışma kitabı yetersiz	4	16	23	27
	Çalışma kitabını kullanmıyorum	4	3	4	
	Konu bağlantıları iyi değil	5	9	13	20
	Sınıf seviyeleri arasındaki bağ iyi değil	5	5	7	
	Yazı ve imla eksikleri	6	9	13	
	İyi bir kitap	7	6	9	
	Bazı sınıflar iyi bazıları kötü	8	5	7	
Araç gereç sağlanmalı	1	39	56		
10. Program görüşleri	Ders süresi yetersiz	2	26	37	
	Öğrenciler daha hevesli	3	19	27	
	Öğrenciler eski bilgilerle bağ kuramıyor	4	17	24	
	Etkinlikler amacına ulaşmıyor	5	15	22	
	Öğrenci katılımı iyi	6	9	13	
	Zihniyet değişmeden plan yaramaz	7	5	7	13
	Ülke şartlarına göre güncel değil	7	4	6	
	Proje ve perfo.ödevleri çok yoruyor	8	8	11	
	Gereksiz bilgiler	9	7	10	
Öğrencide disiplinsizlik yaratıyor	10	4	6		

1. "İlköğretim müzik derslerinde hangi araç gereçleri kullanıyorsunuz?" Sorusuna görüşmeye katılan müzik öğretmenlerinin % 46'sı blok flüt ve org, % 27'si cd ve kasetlerden yararlandıkları, % 20'si ritim çalgıları kullandıkları, % 10'u bağlama, % 7'si Gitar, % 4'ü tepegözden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun müzik derslerinde başta blok flüt ve org olmak üzere, cd-kaset ve ritim çalgıları gibi araç-gereçleri kullandıkları anlaşılmıştır.

2. "İlköğretim müzik dersi öğretim programındaki kazanımları kazandırmada hangi yöntem ve tekniklerden nasıl yararlanıyorsunuz?" Sorusuna görüşmeye katılan müzik öğretmenleri; bilişsel davranışları kazandırmada % 60'ı düz anlatım, % 52'si soru cevap, % 6'sı drama, % 4'ü tartışma ve beyin fırtınası yöntemlerinden yararlandıkları, devrimsel davranışları kazandırmak için % 57'si gösterip yaptırma ve uygulama, % 53'ü ise kulaktan öğretim yöntemlerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgula-

ra göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun bilişsel davranışları kazandırmada daha çok düz anlatım ve soru-cevap yöntemlerini tercih ettikleri, devinışsel davranışları kazandırmak için ise çoğunlukla kulaktan öğretim, gösterip yaptırma ve uygulama yöntemlerini kullandıkları anlaşılmıştır.

3. "Derslere göre ders işleme materyalleri hazırlıyor musunuz? Hazırlıyor iseniz bunlar nelerdir?" Sorusuna görüşmeye katılan müzik öğretmenlerinin % 60'ı hiçbir materyal hazırlamadıkları, % 19'u cd ve kaset kullandıklarını, % 10'u ritim çalgıları, % 7'si görsel resimler, % 3'ü nota kartları, % 1'i oyun materyalleri hazırladıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun derse özel materyaller hazırlamadıkları, (%19+%10) % 29'unun materyal olarak cd-kaset ve ritim çalgıları kullandıkları, çok az kısmının ders özel hazırlık yaptıkları anlaşılmıştır.

4. "Öğrencilerin yaratıcı fikirlerinden yararlanıyor musunuz? Evet, ise nasıl?" Sorusuna görüşmeye katılan müzik öğretmenlerinin % 41'i öğrencilerden bu konuda faydalanmadıklarını, % 16'sı çok az faydalandıklarını, % 13'ü materyal oluşturmada, % 13'ü proje ödevleri ve etkinliklerde yararlandıklarını, % 10'u ritim ve ezgi yaratmada, % 7'si öğrencilerin fikir üretmediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin çoğunluğunun öğrencilerin yaratıcı fikirlerinden yararlanmadıkları, öğrencilerin görüşlerini dikkate alan öğretmenlerin ise, öğrencilerden materyal oluşturmada, proje ödevleri ve etkinlikler üretmede yararlandıkları belirlenmiştir.

5. "Dersin uygulanmasında öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alıyor musunuz? Evet ise nasıl?" Sorusuna görüşmeye katılan müzik öğretmenlerinin % 55'i bireysel farklılıkları gözetmedikleri, % 45'i dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Bireysel farklılıkları dikkate alan öğretmenlerin % 24'ü sadece yetenekli ve çalgı çalan öğrencilere zaman ayırdıklarını, % 11'i ders dışı birebir çalışma ile, % 6'sı grup çalışmaları ile, % 4'ü farklı öğretim teknikleri ile bireysel farklılıkları gözettiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin çoğunluğunun öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almadıkları, bireysel farklılıkları gözetenlerin ise; daha çok yetenekli çalgı çalan öğrencilere zaman ayırdıkları ve ders dışında birebir ve grup çalışmaları yaptıkları anlaşılmıştır.

6. "Öğretme-Öğrenme etkinlikleri konusunda yeni gelişmeleri veya sempozyum gibi bilimsel toplantıları takip ediyor musunuz? Örneklendirebilir misiniz?" Sorusuna görüşmeye katılan müzik öğretmenlerinin % 77'si ilgilenmediklerini, % 13'ü ara sıra internet veya iletişim araçları ile, % 10'u hizmet içi seminerler yardımı ile takip edebildiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun mesleki açıdan kendileri geliştirebilecek gelişmeleri takip edemedikleri anlaşılmıştır. Çok az kısmının ise iletişim araçları ve hizmet içi kurslarla Öğretme-Öğrenme etkinlikleri konusunda yeni gelişmeleri takip edebildikleri anlaşılmıştır.

7. "Sınıf oturma düzenini derslere göre değiştiriyor musunuz?" Sorusuna görüşmeye katılan müzik öğretmenlerinin % 80'i değişiklik yapmadıklarını, % 13'ü tek kişi ile, % 7'si grup çalışmalarında değişiklik yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun derslerde sınıf oturma düzeni değiştirmedikleri anlaşılmıştır.

8. "Aktif öğrenme yöntemleri, öğrenme veya öğretme stratejilerinden hangileri biliyorsunuz? Maddeleyiniz." Sorusuna görüşmeye katılan müzik öğretmenlerinin %53'ü bilmiyorum ya da takip etmediklerini, % 17'si drama, örnekleme, oyunlaştırma ve yaparak yaşayarak öğrenme, % 13'ü işbirlikçi öğretim ve grupla tartışma, % 10'u öğrenme stratejilerini, % 7'si problem çözme ve beyin fırtınası yöntemlerini bildikle-

rini belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun aktif öğrenme yöntemleri, öğrenme-öğretme stratejileri gibi yöntemler ve eğitimdeki yeni yönelimlerle fazla ilgilenmedikleri anlaşılmıştır. Diğer öğretmenlerin ise, derslerde drama, örnekleme, oyunlaştırma, yaparak yaşayarak öğrenme, işbirlikçi öğretim ve grupta tartışma, yöntemlerini kullandıkları anlaşılmıştır.

9. “Yeni müzik çalışma kitabını nasıl buluyorsunuz. Eksikleri nelerdir? Diğer derslerde olduğu gibi öğretmen kılavuz kitabı ve çalışma kitabının yanında ders kitabının olmaması sizi ve öğrencileri nasıl etkiliyor?” Sorusuna görüşmeye katılan müzik öğretmenlerinin % 76’sı ders kitabının olmamasını büyük eksiklik olarak görüyor, % 67’si seviyeye uygun güncel, farklı şarkı ve ezgilerin olmasını belirtiyor, % 33’ü nota yazarken zaman kaybettiklerini ve etkinliklere zaman yetiştiremediklerini belirtmiş, % 27’si çalışma kitabını yetersiz buldukları için kullanmadıklarını, % 20’si çalışma kitabındaki sınıf seviyeleri ve konu bağlantılarının akıcı olmadığını, % 13’ü maddi hataların olduğunu, % 9’u çalışma kitabının iyi ve yeni bir değişiklik getiren kitap olduğunu, % 7’si bazı sınıflarda yetersiz bazı sınıflar için uygun olduğunu belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu tarafından “Müzik Ders Kitabı”nın olmaması derslerin uygulanması bakımından büyük bir eksiklik olarak görülmektedir. Ayrıca Öğretmenlerin çoğunun kitaplardaki şarkı ve türkülerin, seviyeye uygun daha farklı güncel şarkı ve türküler olması gerektiği görüşünde birleştikleri söylenebilir. Öğretmenlerin bazılarının ise, çalışma kitabını yetersiz, sınıf seviyeleri ve konu bağlantılarının akıcı olmadığı gerekçeleriyle kullanmadıkları anlaşılmıştır.

10. “İlköğretim müzik dersinde uygulanan yeni programın olumlu ve olumsuz yönlerini belirtiniz.” Sorusuna görüşmeye katılan müzik öğretmenlerinin % 56’sı programın uygulanmasındaki ders araç-gereçlerin sağlanması gerektiğini, % 37’si ders sürelerinin programı uygulamaya yetersiz kaldığı, % 27’ si öğrencilerin derslerde daha çok zevk aldıklarını, % 24’ü öğrencilerin eski bilgilerle bağ kuramadıklarını, % 22’ si etkinliklerin amacına ulaşmadığını, % 13’ü derslere öğrenci katılımının iyi olduğunu, % 13’ü ülkenin eğitim şartlarının ve zihniyetin değişmeden programın bir işe yaramayacağını, % 11’i proje ve performans ödevlerinin öğrencilerin çok fazla zamanını alıp müzikten uzaklaştırdığını, % 10’u programda gereksiz bilgilerin olduğunu, % 6’sı programın uygulanmasından sonra öğrencilerde disiplin sorunları ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu yeni programın etkili olabilmesi için mutlaka, programın uygulanmasına yönelik araç – gereç, materyal desteği sağlanması gerektiğini önemle belirtmişlerdir. Öğretmenlerin üçte birlik dilimi programın öğrencilerin derse bakışlarına yeni bir hava getirdiğini, ancak etkinlikleri uygulamada zamanın yetersiz olduğunu ders saatinin haftada iki saat olması gerektiği görüşünü bildirmişlerdir. Öğretmenlerin bazılarına göre, öğrencilerin konular arasında bağ kurmakta zorlandıkları, programın ülke şartlarına göre güncellenmesi gerektiği, proje ve performans ödevlerine fazla yer verildiği belirlenmiş, bununla birlikte bazı disiplin sorunları ile karşılaştıkları anlaşılmıştır.

Sonuç ve Öneriler

İlköğretim müzik eğitimi, öğrencilerin; müziksel davranışları kazanması, sanatsal gelişimi ve mesleki yaşamlarına yön vermesi, okul içi ve dışı kazandığı estetik bakış açısını geliştirerek tüm yaşamında kullanabilmesi bakımından önemlidir. Dolayısıyla sağlıklı bir gelecek için her öğrencinin ilgi, yetenek, tutum, davranış ve öğrenme gibi bireysel farklılıkları dikkate alınmalı, öğrenciler merkeze alınarak olabildiğince her bireye ayrı özen gösterilmelidir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nda bu hassasiyetle eğitim-öğretim sürecinde yıllardır uygulanagelen, bilgileri ve kuralları ezberlemeye dayalı eğitim sisteminden uzaklaşarak, bilgilerin sürekli olarak güncellenebilmesine olanak sağlayan, öğrencilerin aktif olduğu birey merkezli eğitim sistemlerinin uygulanmasına olanak tanıyan yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yeni İlköğretim Müzik Programını 2007 – 2008 eğitim – öğretim yılından itibaren uygulamaya başlamıştır. Programın uygulandığı ilk yılsonunda programın ve ona bağlı eğitim araçlarının uygulanmasındaki olumlu ve olumsuz yönleri müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda tespit etmeye yönelik yapılan bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmada, öne çıkan en önemli sonuçlardan biri, yapılandırmacı yaklaşıma dayalı uygulanan eğitim sistemlerinin başarılı ve etkili olabilmesi için gereken temel ölçütlerde bir takım sorun ve çelişkiler bulunmasıdır. Bu sorun ve çelişkiler genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

“Müzik eğitiminin dört ana bileşeni vardır. Bunlar; Öğrenci, öğretmen, müzik ve programdır. Müzik eğitiminde bu dört ana öge ya da bileşen birbirleriyle sürekli etkileşirler. Bu süreçte en çok etkiyi öğretmen sağlar”(Uçan,2004,11). Dolayısıyla yeni programın ülkemiz müzik eğitimine ne kadar yarar sağlayacağı ve etkilerinin ne boyutta olacağı müzik öğretmenlerinin ders içi uygulamalarıyla doğrudan ilintilidir. Buradan hareketle, müzik öğretmenlerinin derse hazırlık süreci, kullanılan materyal, ders işleme yöntemleri bulguları birlikte göz önüne alındığında; Öğretmenlerin yeni yaklaşımlara dayalı aktif öğrenme yöntemlerini yeterince kullanmadıkları, programı öğretmen merkezli bildik yöntemlerle uyguladıkları, bu tür ders işleme biçimlerini kendilerine ders işleme modeli olarak benimsedikleri söylenebilir. Bu durumun da uygulanması düşünülen yeni müzik programının yöntem ve uygulama boyutuyla pek bağdaşmadığı düşünülmektedir. Programın uygulanmasında ve başarıya ulaşmasında bu denli etkisi olan öğretmenlerin uygulanagelen ders işleme modellerinin yeni programda olabilecek olası eksiklikler ve uygulamaların değerlendirilip düzeltilmesini geciktireceği veya kamufler edeceği ön görülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin çoğu yukarıda belirtilen ders işleme yöntemi ile yeni program arasındaki ilintinin farkında olup, programın etkili ve başarılı olabilmesi için hizmet içi eğitimin gerekliliğini önemle vurgularken, bazı öğretmenler, eğitimdeki yeni yönelimleri takip etmemelerine karşın, yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yeni programda ders işleme yöntemlerinin yeterli olduğunu düşünmektedirler. Şüphesiz ki “Müzik öğretiminde, her öğretmen kendine özgü bir yol izleyebilir. Bu kişisel öğretme metodu, öğretmenin eğitim tecrübesine, amaçlarına, sınıf ortamına ve öğrencilerin gereksinimlerine paralel olarak ortaya çıkar. Ancak öğretmenin bu kişisel yöntemi bilimsel ve sağlıklı temellere oturtabilmesi için, müzik eğitimi hakkındaki genel yaklaşım ve yöntemleri yakından tanıyıp, fikir sahibi olması gereklidir”(Toksoy,2005,12). Dolayısıyla tüm öğretmenlerimizin eğitimdeki yeni gelişmelere ve yönelimlere açık olması gerekmektedir.

Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı hazırlanan program ve eğitim araçlarının uygulanmasında bazı beklentiler bulunmaktadır. Öğretmenlerin görüşlerine göre, öğrencilerin etkinlikleri öğretmeni merkeze almadan gerçekleştirememeleri, kendi öğrenme süreçlerine etki edip sorumluluk alamamaları, derslerde geçmiş birikimleri veya diğer derslerle bağ kurup yorum yapamamaları bu beklentileri yeterince karşılayamamakta, yeni programın uygulanmasında öğrencilerin de desteğe ve zamana ihtiyacı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Programın uygulanmasında öğretmenlerin alt yapı yetersizliğiyle (fiziki şartlar, araç-gereç, materyal eksikliği, vb.) karşılaştıkları görülmektedir. Yine zaman yetersizliği nedeniyle öğrenci ürün dosyalarından yeterince yararlanılmadığı, geçerli ve etkin bir ölçme değerlendirme yapılamadığı görülmüştür.

Araştırmada müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre program ve eğitim araçlarındaki en önemli eksik “Müzik Ders Kitabı”nın olmamasıdır. Öğretmenler “neden sadece müzik ders kitabımız yok” gibi öğrenci tepkileri ile karşılaştıklarını belirtmektedirler. Bu bağlamda, tüm derslerin ders kitabı varken sadece müzik ders kitabının olmaması öğrencilerde derse verilen önem fikrini çağırıştırarak, müzik dersinin önemsiz bir ders olduğu düşüncesini akla getirebilmektedir. Bu durum öğretmenler ve öğrenciler için sorun yaratmaktadır.

Programın gereği doğrultusunda, farklı, güncel şarkılar ve türkülerden oluşan, konu bağlantılarının daha sarmal yapıldığı, açıklayıcı, bilişsel düzeyden daha çok devinışsel düzeye ağırlık verilen, çalgı eğitimi boyutunun daha titizlikle ele alındığı çalışma ve ders kitabı öğretmenlerin beklentilerini oluşturmaktadır.

Tüm bu belirtilenlerin ışığında, Müzik eğitiminin genel amaçlarına ulaşılabilmesi ve MEB'nin yeni uygulamaya koyduğu yapılandırmacı yaklaşıma dayalı İlköğretim Müzik Dersi Öğretim programının amacına yönelik uygulanabilmesi ve yeni programın varsa eksik yönlerinin tespit edilebilmesi için, müzik öğretmenlerinin uygulayageldikleri yöntemleri değiştirmeleri veya geliştirmeleri, yeni yaklaşımlara dayalı aktif öğrenme yöntemlerini daha çok uygulamaları gerekmektedir. Müzik öğretmenlerinin uygulanan gelen yöntemlerindeki bu değişim döngüsünü başlatmak için bir an önce hizmet içi eğitim kursları düzenlenmeli, öğretmenleri bilgilendirici ve eğitici kitapçıklar hazırlanmalı ve alan uzmanları tarafından çeşitli etkinlikler yapılmalıdır. Talim Terbiye Kurulu tarafından araç-gereç ve teknolojik desteği sağlanmış yeni bir müzik ders kitabı hazırlanmalıdır. Öğrencileri interaktif eğitimin olanakları ile tanıştıracak yeni projeler hazırlanmalıdır. Örneğin interaktif çalgı eğitimi, seslerin tanıtımı, müzikal oyunlar, özgün eser yaratabilmelerine olanak sağlayan programlar gibi...

Programın müzik eğitimine yeni bir heyecan ve dinamizm getirdiği düşünülmektedir. Ancak yeni programın etkili ve verimli olabilmesi için müzik öğretmenlerinin (ders kitabı eksikliği, araç-gereç desteği, konular arasındaki sarmallık, süre yetersizliği, güncel şarkı ve türküler vb.) görüş ve beklentileri yerinde ve mutlaka dikkate alınmalıdır. Çalışmanın uygulandığı sırada programın henüz daha birinci yılında olması, çalışmanın sonuçlarında göz ardı edilmemesi gereken bir gerçektir. Ancak yine de çalışmanın bulgularından yeni program ve programın yapılandırmacı yaklaşımın gereklerine göre uygulanması konusunda bazı soru işaretleri akla gelmektedir. Ülkemizdeki yeni eğitim yönelimlerinden biri olan yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yeni müzik dersi öğretim programının başarılı ve etkili olabilmesi için mutlaka program, program eğitim araçları, program alt yapısı ve uygulanma boyutları tekrar gözden geçirilmeli, gerekli ve eksik görülen boyutlar yenilenmelidir.

Kaynakça

- <http://muzikbilim.com>, TOKSOY, Ç. A. (2005). Günümüz Müzik Eğitiminde Kullanılan Metotlar ve Yaklaşımlara Genel Bir Bakış, Müzik ve Bilim Dergisi, sayı:4, 09.08.2006
- <http://www.ttkb.meb.gov.tr>, Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye kurulu Başkanlığı, İlköğretim Müzik Dersi Programı, 06.08.2008
- Köklü, N., BÜYÜKÖZTÜRK Ş., Bökeoğlu,Ö. (2006). Sosyal Bilimler İçin İstatistik, Ankara: Pegem yayınları.
- UÇAN A., (2004). *Muski Muallim Mektebi ve Müzik Eğitimi*, Müzed Dergisi, Sayı 10, Ankara.

MUSIC TEACHER'S ASSESMENT ON NEW MUSIC CURRICULUM IN PRIMARY SCHOOLS AND TEACHING METHODS APPLICATIONS

Zeki NACAĞCI*

Abstract

The aim of this research is to find out the methods that have been used in teaching "the new constructive music lesson curriculum" which has been in use since the 2007-2008 Educational year and the positive and negative views (comments) of the lesson teachers on the new programme and books. In order to succeed in this quest 70 teachers chosen from Central Anatolia, The Black Sea, Mediterranean, Aegean Sea, Marmara and East Anatolian regions were applied "the constructive interview form and questionnaire". The result revealed that the teachers don't use the active learning techniques and use their own ways of teaching instead which shows that these ways of teaching have become their own teaching module. The study also comprises estimations on better and more effective applications of the programme.

Key Words: Music Lesson, curriculum, methods

* Asst. Prof. Dr.; Yüzüncü Yıl University, Faculty of Education, Department of Fine Arts, Music Teaching, Programme